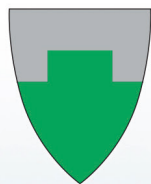

STRATEGISK KOMMUNEPLAN

2020-2030

Aarborten tjielte
Hattfjelldal Kommune

Kommuneplanenes samfunnsdel

INNHALDSFORTEGNELSE

SIDE 3	INNLEDNING
4	PLANPROSESSEN
5	FØRINGER
6	UTFORDRINGSBILDET
6	HATTFJELLDALINGENE
6	DE RIKE NATURRESSURSENE
7	HATTFJELLDAL HAR VELLYKKEDE BEDRIFTER, MEN FOR FÅ ARBEIDSPLASSE
7	BEFOLKNINGSNEDGANG
8	MÅLBILDET
9	ET NYSKAPENDE OG ATTRAKTIVT SAMFUNN
9	EN NYSKAPENDE KOMMUNEORGANISASJON
9	MÅLEPARAMETRE
10	PRIORITERTE INNSATSOMRÅDER
10	STRATEGIER
10	1. ARBEIDSPASSVEKST
11	2. BOLYST
11	3. UNGDOM
11	4. MODERNE TJENESTEPRODUKSJON OG FORVALTING
11	TO GJENNOMGÅENDE GREP
11	NYSKAPING OG INNOVASJON
11	SAMHANDLING
12	FØRINGER FOR AREALPLANLEGGINGEN
13	FN'S BÆREKRAFTSMÅL OG KOMMUNALE STRATEGIER:
14	OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANEN

INNLEDNING

Hattfjelldal kommune er til for innbyggerne og skal mobilisere ressurser for framtida.

Strategisk kommuneplan for Hattfjelldal 2020-2030 skal være et aktiv politisk/administrativ ledelsesverktøy for utvikling av Hattfjelldal kommune. Planen diskuterer kommunens langsiktige utfordringer og muligheter. Ut fra dette her vi definert mål og strategier for utvikling av kommunesamfunnet som helhet og for kommunen som organisasjon.

Strategisk kommuneplan vil være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den gir retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Hattfjelldalssamfunnet, som så mange små distriktskommuner, utfordres av nedgang i befolkningen, skjev aldersfordeling og tunge trender som urbanisering, sentralisering og teknologiske utvikling. Samtidig må kommuneorganisasjonen tilpasse seg økte forventninger fra befolkningen innenfor stramme budsjettammer.

Hattfjelldalssamfunnet trenger gode medspillere. Foreliggende plan inviterer til samarbeid med andre for å nå våre mål. Det være seg samarbeid med andre kommuner, fylkeskommunale og statlige aktører, næringslivet og frivillig sektor.

I denne planen beskriver vi hvordan dagens utfordringsbilde for kommunesamfunnet ser ut, det målbildet vi vil strekke oss mot og de strategiene og gjennomgående grepene som vi velger for måloppnåelse.

Som underlag for prosessen er det utarbeidet et omfattende utfordringsnotat med statistiske fakta om kommunen.

Strategisk kommuneplan vil bli ytterligere konkretisert gjennom økonomiplan og årsbudsjettet som er kommunens handlingsplan, samt i delplaner.

PLANPROSESSEN

Planen er utarbeidet i en omfattende medvirkningsprosess. Sentrale aktører i og rundt kommunesamfunnet; representanter for bedrifter, næringsorganisasjoner, grendelag og andre har deltatt på to ide-verksteder sammen med kommunens politiske og administrative ledelse. I tillegg har lag og foreninger og skolene bidratt med innspill.

Som underlag for prosessen er det utarbeidet et omfattende utfordringsnotat med statistiske fakta om kommunen.

Innspillene er drøftet og sammen har vi laget denne plattformen for å stake ut en stødig kurs for Hattfjelldalssamfunnet inn i ei ny tid.

FØRINGER

Strategisk kommuneplan har tatt høyde for de føringene for kommunal planlegging slik de framkommer i Regjeringens «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023. Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019. Her legges det vekt på fire forhold:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Planen tar også høyde for de regionale føringene slik de framkommer i fylkesplanen for Nordland 2013-2025. Fylkesplan for Nordland har tre målområder;

- Livskvalitet
- Livskraftige lokalsamfunn og regioner
- Verdiskaping og kompetanse

Det lokale grunnlaget er planprogrammet som påpeker behovet for å videreutvikle kommunens plansystem med vekt på plan som politisk og administrativt ledelsesverktøy. Strategisk kommuneplan er derfor førende for andre del- eller sektorplaner som kommunen vil ha behov for.

Hattfjelldal kommune ønsker å være nasjonalpark-kommune. Hattfjelldal kommune skal arbeide aktivt med å fylle rollen som aktør under merkevaren «Nasjonalparkkommune».

Tiltak og beskrivelser innarbeides i kommunens planverk.

UTFORDRINGSBILDET

Utfordringsbildet er en sammenstilling av kommunesamfunnets sterke og svake sider og de muligheter og trusler vi ser.

Hattfjelldalingene

Folket – Hattfjelldalingene - er vårt viktigste fortrinn. Folket er entusiastiske og løsningsorienterte. Folk finner sammen og hjelper hverandre. Dugnadsånden og samholdet er sterkt og dette er spesielt viktig i en liten kommune med begrenset tilgang til varer og servicetilbud. Folke er glade for tilgangen til naturen og det rike kulturlivet. Unge i Hattfjelldal sier de har en trygg oppvekt med mange gode opplevelser. De unge er heimekjære og vil gjerne bli i kommunen hvis det finnes relevante arbeidsmuligheter. Solide skoler og levende grender bidrar til sterk stedsidentitet.

På den andre sida er Hattfjelldalingen ofte beskjeden og forsiktig. Det er behov for å bygge en sterkere kultur for nyskaping, meningsbryting og fram snakking av gode resultater til inspirasjon for hele kommunesamfunnet.

De rike naturressursene

Hattfjelldal huser nasjonalt kjente steder som Børgefjell, Røssvatnet og Vefsnassdraget. Kommunen nyter godt av kraftinntekter som gjør det mulig å utvikle tjenester, infrastruktur og satsing på næringsutvikling. Naturens rikdommer gir grunnlag for næringsvirksomhet i jord og skogbruk. Mesteparten av arealet inngår i beitedistrikter for rein, som er ei lita men viktig næring. Innbyggere og turister har tilgang til store områder for rekreasjon og opplevelse. Kommunen har et godt utbygget løypenett for scooterkjøring. Folk får mer fritid, og det er et betydelig potensiale for utvikling av nye reiselivsprodukter i naturnært reiseliv. I Hattfjelldal er det nok plass til alle - både i aktivitet og stilhet.

Forutsetningen for denne utnyttelsen og naturbruken er at balansen mellom vern og utvikling ivaretas. Det er en økende miljøbevissthet i befolkningen. På den ene side fører det til at sentrale myndigheter i økende grad legger føringer for forvaltningen av naturen og lokalsamfunn opplever at råderetten over naturen sentraliseres. Skogvern og konflikten mellom beitedyr i utmark og rovdyr er klare eksempler på dette i Hattfjelldal. På den annen side fører den økende miljøbevisstheten til at flere etterspør naturopplevelser, og da gjerne i en tilrettelagt form.

Hattfjelldal har vellykkede bedrifter, men for få arbeidsplasser.

Sponplatefabrikken Arbor er flaggskipet i det lokale næringslivet. Det er flere vellykkede trebearbeidende virksomheter og andre bedrifter som leverer produkter og tjenester på et høyt nasjonalt nivå. Næringssammensetningen er imidlertid sårbar og det er relativt få arbeidsgivere i privat sektor. Sysselsettingen innen jord- og skogbruk er fremdeles viktige næringer, men sysselsettingen har falt med over 30 % de siste 10 år. Industrisysselsettingen har holdt seg stabil og sysselsettingen innen varehandel har falt med 6 %. Både omsorgssektoren og undervisningssektoren har økt med nesten 20 % over samme periode. Innbyggerne i kommunen kan i liten grad nyte godt av en større arbeidsmarkedsregion, til det er avstandene for store. Mangel på arbeidsplasser er kritisk for ønsket utvikling i kommunen.

Befolkningsnedgang

Befolkningsnedgangen i kombinasjon med mangelen på arbeidsplasser, er den største utfordringen i Hattfjelldal. Folketallet er redusert med ca. 20% de siste 30 år. En nærmere studie av befolkningssammensetningen avdekker nedgang i de yngre og middelaldrende aldersgruppene (opp til 66 år), og økning i de eldste aldersgruppene. Kommunen har et betydelig kvinneunderskudd i de yngre og voksne aldersklassene. I gjennomsnitt over de siste 30 år er det 3,3% flere menn enn kvinner i kommunen.

Samfunnet tilrettelegger for økt utdanning og arbeidslivet etterspør mer formell kompetanse. Ungdom utdanner seg og har forventninger til jobb og arbeidsgiver. Kvinner tar høyere og lengre utdanninger enn menn og Hattfjelldal har en betydelig utfordring med tilgangen på attraktive arbeidsplasser for unge kvinner og menn med lengre utdanning.

Befolkningsutviklingen utfordres også av at mange unge tiltrekkes til byene for valgmulighetene innen utdanning, opplevelser, arbeid og karriere. I disse årene finner man seg gjerne en partner og relevante arbeidsplasser for begge er helt nødvendig når man vurderer hvor en skal bosette seg.

MÅLBILDET

Hattfjelldal - den nyskapende fjellkommunen

Hattfjelldal skal ta i bruk kommunenes samlede ressurser for å videreutvikle et godt og moderne bygdesamfunn. Hattfjelldal vil bestå som selvstendig kommune og aktivt søke løsninger sammen med innbyggerne, næringslivet, lag og foreninger samt gode medspillere utenfor Hattfjelldalssamfunnet.

Illustrasjon: Målbilde, strategier og gjennomgående grep

Fjellfolket i Hattfjelldal skal vise at vi kan lykkes og at vi sammen utvikler:

ET NYSKAPENDE OG ATTRAKTIVT BYGDESAMFUNN

- Befolkningen stabiliserer seg rundt 1400 personer
- Andelen unge kvinner og menn som velger Hattfjelldal som bostedskommune øker.
- Bedriftene i kommunen omstiller seg i takt med kravene i markedet, og det kommer flere nyetableringer. Bedriftene har tilfredsstillende økonomiske resultater og er attraktive arbeidsplasser.
- Naturressursene brukes og forvaltes og vi balanserer kravene til bærekraftig forvaltning med aktivt bruk og verdiskaping.
- Hattfjelldal er for alle; barna og ungdommen som har et trygt og inspirerende oppvekstmiljø, de voksne som har interessante jobber og en aktiv fritid og de eldre som har en god alderdom. Her kan alle bidra og ha glede av et blomstrende kulturliv hvor tradisjoner, aktiviteter og nyskapende arrangementer går hand i hand.

EN NYSKAPENDE KOMMUNEORGANISASJON

- Hattfjelldal kommune er en moderne og effektiv bidragsyter til innbyggernes velferd, trygghet og levekår, og en aktiv samarbeidspartner for næringslivet.
- Hattfjelldal kommune er kjent for god økonomistyring hvor man driver i balanse og har tilstrekkelige buffere til å tåle utfordringer i befolkning og næringsliv.
- Hattfjelldal kommune er kjent for en løsningsorientert forvaltning og for brukervennlige, helhetlige og tilgjengelige tjenester. Kommunen tar i bruk i ny kunnskap og teknologi, og har en organisasjonskultur om fremmer utvikling og nyteknung.
- Kommunen er en attraktiv arbeidsplass som rekrutterer og utvikler kompetente medarbeidere. Kommunenes ledelse er i forkant, og leder og styrer tjenesteproduksjon og forvaltning tillitsbasert og strategisk.

MÅLEPARAMETRE

Hattfjelldal kommune vil utvikle et indikatorsett for å overvåke at utviklingen går i riktig retning. Sentrale måleparametre er:

- Befolkningsutvikling (fødte/døde og inn-/utflytting)
- Befolkningssammensetning på alder og kjønn
- Sysselsetting, ledighetstall og pendling
- Sammensetning av arbeids- og næringsliv
- Etableringer
- Skoleresultater

PRIORITERTE INNSATSOMRÅDER

For å komme fra dagens situasjon med sine muligheter og utfordringer til det målbildet vi har beskrevet, velger vi 4 strategier og 2 gjennomgående grep som er felles for de valgte strategiene:

STRATEGIENE:

1. *Arbeidsplassvekst*
2. *Bolyst*
3. *Ungdom*
4. *Moderne tjenesteproduksjon og forvaltning*

GJENNOMGÅENDE GREP

- *Nyskaping og innovasjon*
- *Samhandling*

STRATEGIER

1. ARBEIDSPlassVEKST

Hattfjelldal kommune er helt avhengig av et arbeidsmarked i vekst. Hattfjelldal kommune skal være en aktiv pådriver for vekst i arbeidsmarkedet og vil utvikle en egen næringspolitikk med følgende føringer:

- Være en aktiv medspiller for bedriftsledere som driver nyskaping og utvikler virksomhetene for å stå rustet i markedet.
- Støtte opp om nyetableringer som kan gi lønnsom drift.
- Støtte opp om etablering av møteplasser for læring og deling.
- Påvirke utvikling av moderne samferdselsløsninger og andre viktige rammebetingelser for næringslivet.
- Ha et profesjonelt hjelpeapparat for bedrifter og nyetablerere.
- Legge vekt på at naturressursene settes i aktiv bruk for verdiskaping.
- Begrense ulemper av statlig rovdyrforvaltning.
- Fremme arealforvaltning for arbeidsplassvekst, økt hyttebygging og naturopplevelser.
- Påvirke offentlige aktører for utvikling av flere statlige og fylkeskommunale virksomheter i kommunen.
- Aktiv markedsføring av kommunens muligheter.

2. BOLYST

Hattfjelldal kommune skal legge til rette for at folk trives og vil bo i kommunen og vil:

- Bidra til tiltak som mobiliserer og bygger trua på egne krefter .
- Bidra til aktiv internmarkedsføring som deler de gode historiene og eksemplene.
- Legge til rette for møteplasser som fremmer inspirasjon og trivsel.
- Legge til rette for attraktive boområder, boligbygging og tilgang til boliger

3. UNGDOM

Hattfjelldal kommune skal ha et aktivt engasjement overfor ungdommen i kommunen og vil:

- Fortsatt utvikle en av Norges beste skoler, med skoleresultater iblant de beste i landet og med elever og lærere som trives på skolen.
- Arbeide for flere videregående skoletilbud.
- Tilby sommerjobber og lærlingeplasser.
- Legge til rette for attraktive fritids- og kulturtilbud.
- Sørge for kontakt med ungdom som tar og har tatt utdanning utenfor kommunen, for å vise mulighetene i Hattfjelldal.

4. MODERNE TJENESTEPRODUKSJON OG FORVALTING

Hattfjelldal kommune skal være en nyskapende kommuneorganisasjon og vil:

- Være pådriver for å finne nye og økonomisk robuste løsninger på behov i befolkningen.
- Utnytte organisasjonens samlede kompetanse og arbeide tverrfaglig.
- Legge til rette for nødvendig kompetanseheving.
- Sette tydelige mål og vise fram resultater og effekter for befolkningen.

TO GJENNOMGÅENDE GREP

Dette skal være førende for alle tiltak som kommunen engasjerer seg i:

Nyskaping og innovasjon

Hattfjelldalssamfunnet vil møte store utfordringer og trenger nye løsninger gjennom utviklings- og endringsprosesser. Kommunen skal være åpen for utvikling, testing og innføring av nye tjenester. Riktig kompetanse i alle ledd er en forutsetning for slikt nyskappingsarbeid.

Samhandling

Hattfjelldal kommune kan ikke lykkes alene. Strategisk arbeid krever lederskap og samhandling. Kommunen vil invitere befolkning, næringsliv og andre aktører i og utenfor Hattfjelldalssamfunnet til samhandling.

FØRINGER FOR AREALPLANLEGGINGEN

Som en konsekvens av våre mål, strategier og gjennomgående grep legges føringer for arealplanleggingen i Hattfjelldal. Kommunen skal legge til rette for:

- Arbeidsplassvekst både for eksisterende og nye virksomheter
- Planlegging av infrastruktur og samferdsel som understøtter arbeidsplassveksten
- Økt hyttebygging
- Attraktive boområder
- Aktivt friluftsliv for befolkning og tilreisende

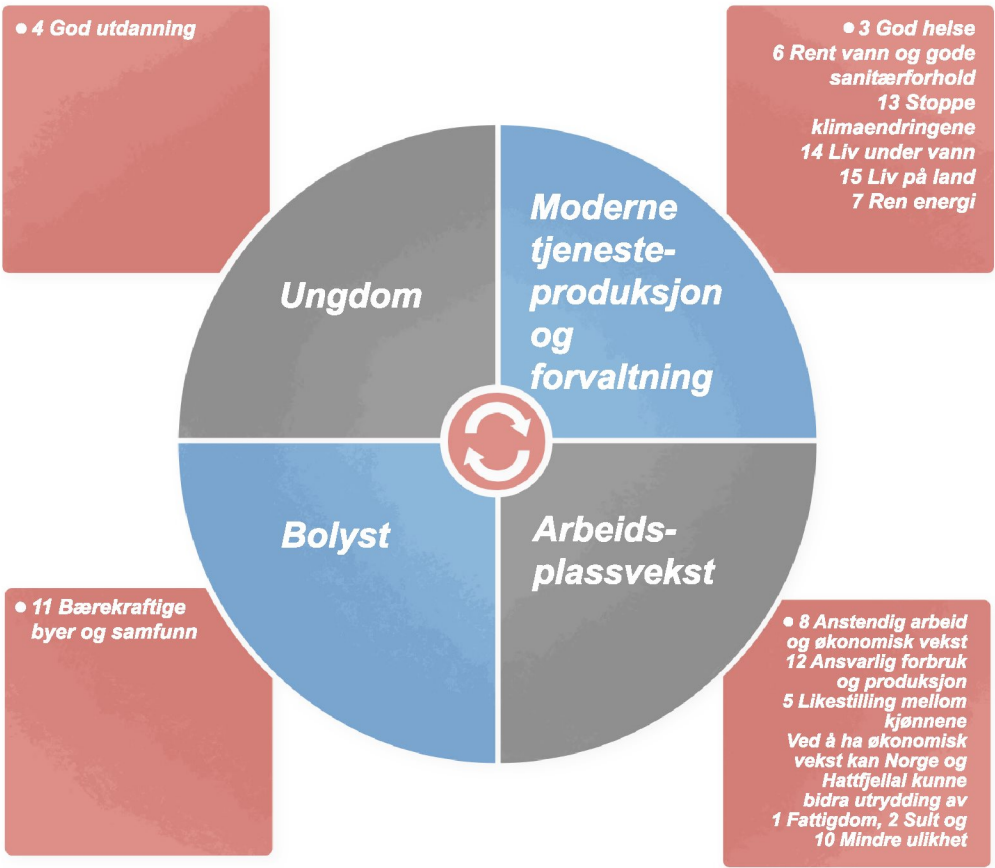
Kommunen skal avveie hensynet mellom vekst og vern spesielt når det gjelder:

- Viktige landskaps-, kultur- og naturverdier
- Forvaltningen av naturressursene
- Reindriftens beiteområder og flyttveier

STRATEGISK KOMMUNEPLAN STØTTER OPP OM FNs BÆREKRAFTMÅL

FN’s bærekraftsmål og kommunale strategier:

GJENNOMGÅENDE GREP

Nyskaping og innovasjon

Samhandling

SVARER PÅ BÆREKRAFTSMÅLENE

9 Innovasjon og infrastruktur.

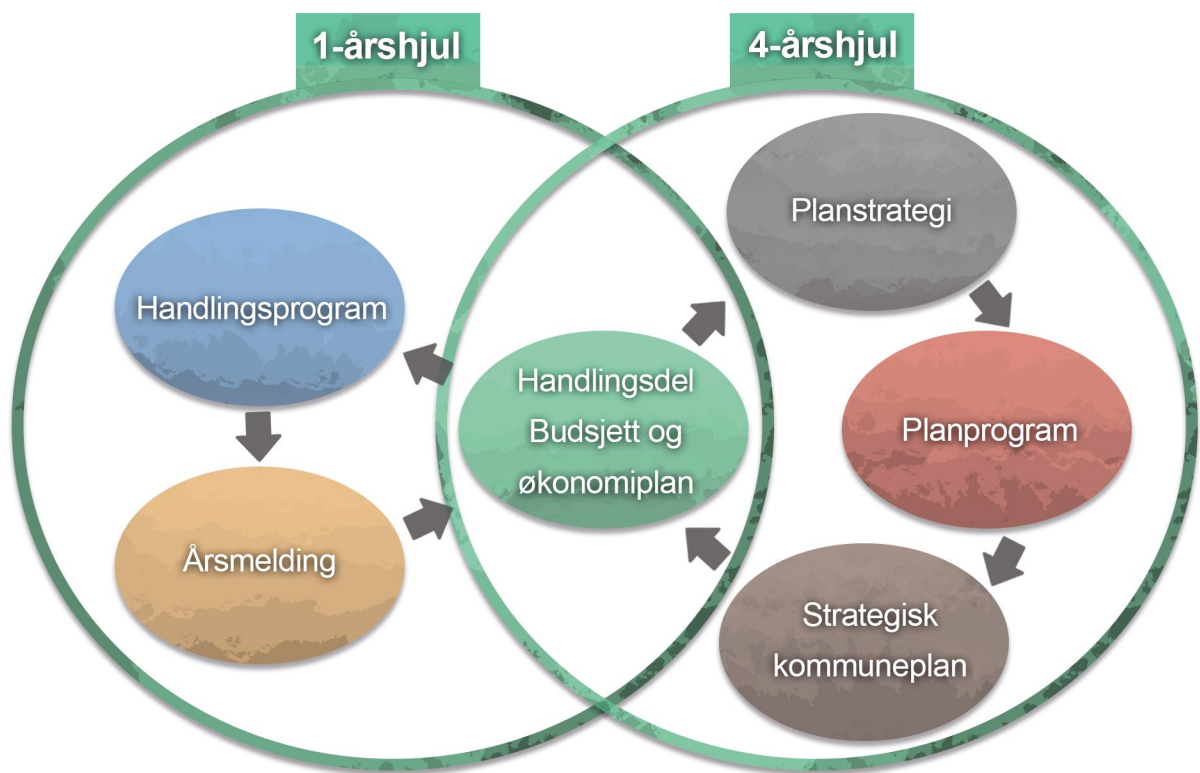
17 Samarbeid for å nå målene.

16 Fred og rettferdighet.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANEN

Strategisk kommuneplan skal fungere som et levende verktøy for felles måloppnåelse. Den skal realiseres innenfor de ressurser, virkemidler og økonomiske rammer kommunen har til rådighet. Planen skal være en felles plattform for idéutveksling, konstruktive innspill og forbedringsarbeid for hele Hattfjelldalsamfunnet.

Gjennom kommunens økonomiplan og budsjett skal kommuneplanens prioriteringer omsettes til konkrete tiltak.

Illustrasjon: Sammenhengen mellom 1-årshjulet som viser handlingsdelen og 4-årshjulet som viser kommuneplanprosessen